

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบ้านนาญและศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบ้านนาญ ได้แก่ สภาพสุขภาพของตนเอง, ความพึงพอใจในสถานภาพการเงิน, สถานภาพสมรส, สัมพันธภาพในครอบครัว, การมีงานอดิเรก, การมีกิจกรรมในสังคม, การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ, ระยะเวลาภายหลังเกษียณอายุราชการ, และตำแหน่งหน้าที่ก่อนเกษียณอายุราชการ

การศึกษาครั้งนี้รวบรวมข้อมูล โดยผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนี้ด้วยตนเอง และอีกส่วนหนึ่งได้ส่งแบบสัมภาษณ์ไปทางไปรษณีย์ได้จำนวนแบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งสิ้น 253 คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด 282 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 89.72 สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้จะแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นการพรรณาลักษณะข้อมูลที่ได้จากการศึกษา และตอนที่ 2 เป็นการทดสอบสมมติฐานของการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้แบ่งหัวข้อสำหรับการพรรณาลักษณะทั่วไปของข้าราชการบ้านนาญออกเป็น 9 หัวข้อด้วยกันดังนี้คือ

- 1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของข้าราชการบ้านนาญ
- 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเกษียณอายุและการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ
- 1.3 ลักษณะครอบครัวของข้าราชการบ้านนาญ
- 1.4 สถานภาพทางเศรษฐกิจของข้าราชการบ้านนาญ
- 1.5 สุขภาพของข้าราชการบ้านนาญ

1.6 สัมพันธภาพภายในครอบครัวของข้าราชการบำนาญ

1.7 งานอดิเรกของข้าราชการบำนาญ

1.8 กิจกรรมในสังคมของข้าราชการบำนาญ

1.9 ความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุ

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะทั่วไปของข้าราชการบำนาญ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ผลดังต่อไปนี้

1.1 คุณลักษณะทั่วไปของข้าราชการบำนาญ ในการศึกษาคุณลักษณะทั่วไปของข้าราชการบำนาญครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้จำแนกข้าราชการบำนาญตามเพศ, อายุ, สถานภาพสมรส, ศาสนา, การศึกษา, ภูมิลำเนา, และสมาชิกในครอบครัวของข้าราชการบำนาญ ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 9 ตารางที่ 9 คุณลักษณะทั่วไปของข้าราชการบำนาญ

คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
- ชาย	102	40.3
- หญิง	151	59.7
<u>อายุ (เฉลี่ย 71.6 ปี)</u>		
- 61-65	22	8.7
- 66-75	172	68.0
- 75 ปี ขึ้นไป	59	23.3
<u>สถานภาพสมรส</u>		
- โสด	52	20.6
- สมรสอยู่ด้วยกัน	133	52.6
- สมรสแยกกันอยู่	10	4.0
- หม้าย	51	20.0
- หย่าร้าง	7	2.8

ตารางที่ 9 (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
<u>ศาสนา</u>		
- พุทธ	251	99.2
- คริสต์	2	0.8
<u>การศึกษา</u>		
- ประถมศึกษา	1	0.4
- มัธยมศึกษา	75	29.6
- ปวช.	27	10.7
- ปวส. หรืออนุปริญญา	65	25.7
- ปริญญาตรี	57	22.5
- ปริญญาโท	15	5.9
- อื่น ๆ	13	5.1
<u>ภูมิลำเนา</u>		
- ภาคกลาง	222	87.7
- ภาคเหนือ	5	2.0
- ภาคตะวันออก	2	0.8
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	12	4.7
- ภาคใต้	12	4.7
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่า ข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 59.7 และเป็นเพศชายร้อยละ 40.3 มีอายุโดยเฉลี่ย 71.6 ปี ส่วนใหญ่อยู่กับคู่สมรสซึ่งมีร้อยละ 52.6 และมีเพียงร้อยละ 6.8 เท่านั้นที่สมรสแต่แยกกันอยู่หรือหย่าร้าง นอกนั้นเป็นโสดและหม้ายซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 20.6 และ 20.0 ตามลำดับ ข้าราชการบำนาญเกือบทั้งหมดหรือร้อยละ 99.2 นับถือศาสนาพุทธ และส่วนใหญ่ร้อยละ 29.6 ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รองลงมาได้รับการศึกษาระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และปริญญาโท ร้อยละ 25.7, 22.5, 10.7 และร้อยละ 5.9 ตามลำดับ ส่วนข้าราชการบำนาญที่ได้รับการศึกษาอื่น ๆ เช่น ข้าราชการบำนาญที่จบการศึกษาทางด้านพุทธศาสนา ร้อยละ 5.1 และข้าราชการบำนาญที่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา มีเพียงร้อยละ 0.4 เท่านั้น เมื่อพิจารณาถึงภูมิลำเนาเดิมของข้าราชการบำนาญ จะเห็นว่าข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่ร้อยละ 87.7 มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตภาคกลาง นอกนั้นอยู่ในเขตภาคอื่น ๆ

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเกษียณอายุราชการและการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเกษียณอายุราชการ พบว่า ข้าราชการบำนาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 62.5 เกษียณอายุราชการมาเป็นเวลา 7-15 ปีแล้ว และมีข้าราชการบำนาญเพียงร้อยละ 13.4 เท่านั้นที่เพิ่งจะเกษียณอายุมาไม่เกิน 6 ปี และข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่เกษียณอายุเมื่ออยู่ในระดับ 4-6 ซึ่งมีถึงร้อยละ 62.8 และมีข้าราชการบำนาญร้อยละ 21.4 ที่เกษียณอายุเมื่ออยู่ในระดับ 7 ขึ้นไป นอกนั้นเกษียณอายุเมื่ออยู่ในระดับ 1-3 ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ข้อมูลเกี่ยวกับการเกษียณอายุราชการของข้าราชการบำนาญ

ข้อมูลเกี่ยวกับการเกษียณอายุ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ระยะเวลาที่เกษียณอายุมานาน</u> (เฉลี่ย 11.6 ปี)		
- 1-6 ปี	34	13.4
- 7-15 ปี	158	62.5
- 16-20 ปี	61	24.1
<u>ตำแหน่งระดับชั้นก่อนเกษียณอายุ</u> (เฉลี่ยระดับ 5.4)		
- ระดับ 1-3	39	15.4
- ระดับ 4-6	159	62.8
- ระดับ 7 ขึ้นไป	55	21.7
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

จากการสัมภาษณ์ข้าราชการบำนาญเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ พบว่าข้าราชการบำนาญร้อยละ 66.8 มีการเตรียมตัวก่อนที่จะเกษียณอายุ และในจำนวนข้าราชการบำนาญที่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุที่จะเตรียมตัวในด้านการใช้เวลาว่าง ด้านสุขภาพร่างกายจิตใจ ที่อยู่อาศัย การเงิน และการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมร้อยละ 46.2, 36.7, 35.5, 34.3, 26.6 และ 21.3 ตามลำดับ และมีข้าราชการเพียงร้อยละ 8.3 เท่านั้นที่เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ โดยการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุของข้าราชการบำนาญ

การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีการเตรียมตัว	84	33.2
มีการเตรียมตัว	169	66.8
โดยเตรียมตัวในด้านต่าง ๆ ดังนี้		
- การใช้เวลาว่าง	(78)	(46.2)
- สุขภาพร่างกาย	(62)	(36.7)
- จิตใจ	(60)	(35.5)
- ที่อยู่อาศัย	(58)	(34.3)
- การเงิน	(45)	(26.6)
- การเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม	(36)	(21.3)
- เข้าอบรมเกี่ยวกับการเตรียมตัว เกษียณ	(14)	(8.3)
- อื่น ๆ	(6)	(3.6)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บหมายถึง คิดจากจำนวนข้าราชการที่มีการเตรียมตัว
ก่อนเกษียณอายุซึ่งมี 169 ราย

1.3 ลักษณะครอบครัวของข้าราชการบำนาญ การศึกษาครั้งนี้ได้
ทำการศึกษาลักษณะบางประการของครอบครัวข้าราชการบำนาญ เช่น จำนวน
บุตร, จำนวนสมาชิกในครอบครัว สมาชิกที่อยู่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน
ของข้าราชการบำนาญ ดังได้แสดงผลการศึกษาไว้ในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ลักษณะครอบครัวของข้าราชการบำนาญ

คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
<u>จำนวนบุตร (เฉลี่ย 2.4 คน)</u>		
ไม่มี	76	30.0
1-2 คน	62	24.5
3-4 คน	70	27.7
มากกว่า 4 คน	45	17.8
<u>จำนวนสมาชิกในครอบครัว (เฉลี่ย 4.4 คน)</u>		
อยู่คนเดียว	18	7.1
2-4 คน	126	49.8
5-7 คน	79	31.2
มากกว่า 7 คน	30	11.9
<u>สมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน</u>		
คู่สมรส	120	47.4
หลาน	97	38.3
ลูกสาวที่ยังไม่แต่งงาน	62	24.5
ญาติ	49	19.4
ลูกสาวที่แต่งงานแล้ว	45	17.8
ลูกชายที่ยังไม่แต่งงาน	39	15.4
ลูกชายที่แต่งงานแล้ว	38	15.0
ลูกเขย-ลูกสะใภ้	26	10.3
อยู่คนเดียว	18	7.11
ผู้อื่น	14	5.5
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

จากตารางที่ 12 พบว่า ข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่ไม่มีบุตร ซึ่งมีถึงร้อยละ 30.0 ทั้งนี้เพราะมีข้าราชการที่เป็นโสดร้อยละ 20.6 นั้นแสดงว่า ข้าราชการบำนาญที่เคยผ่านการสมรสแล้วร้อยละ 9.4 ไม่มีบุตร และข้าราชการบำนาญที่มีบุตร 1-2 คน มีร้อยละ 24.5 ส่วนข้าราชการบำนาญที่มีบุตร 3-4 คน และมากกว่า 4 คน มีร้อยละ 27.7 และ 17.8 ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่มีบุตรน้อย กล่าวคือ มีบุตรโดยเฉลี่ยประมาณ 2 คน เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกในครอบครัวพบว่า มีข้าราชการบำนาญที่อยู่คนเดียวเพียงร้อยละ 7.1 เท่านั้น ส่วนใหญ่แล้วข้าราชการบำนาญร้อยละ 49.8 มีสมาชิกในครอบครัวประมาณ 2-4 คน ส่วนข้าราชการบำนาญที่มีสมาชิกในครอบครัว 5-7 คน และมากกว่า 7 คน มีร้อยละ 31.2 และ 11.9 ตามลำดับ

1.4 สถานภาพทางเศรษฐกิจของข้าราชการบำนาญ การศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาเน้นสภาพเศรษฐกิจของข้าราชการบำนาญบางประการที่คาดว่า น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณ ซึ่งได้แก่ จำนวนรายได้ทั้งหมดต่อเดือน การมีอาชีพอื่นหลังจากที่เกษียณอายุราชการ, การมีรายได้พิเศษ, ความเพียงพอในการใช้จ่ายเพื่อดำรงชีวิต และความพึงพอใจในฐานะการเงินของตนเอง ตามลำดับ ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 13

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 สถานภาพทางเศรษฐกิจของข้าราชการบ้านนาญ

สถานภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
<u>รายได้ทั้งหมดต่อเดือนประมาณ</u>		
ต่ำกว่า 5,000	20	7.9
5,000 - 10,000	80	31.6
10,001 - 20,000	108	42.7
มากกว่า 20,000 ขึ้นไป	45	17.8
<u>แหล่งที่มาของรายได้ส่วนใหญ่</u>		
จากการทำงานด้วยตนเอง	19	7.5
บุตรหลาน	7	2.8
เงินบำนาญ	223	88.1
อื่น ๆ	4	1.6
<u>ความเพียงพอในด้านการเงินเพื่อดำรงชีวิต</u>		
เหลือเฟือ	8	3.2
พอใช้จ่าย	187	73.9
ไม่พอใช้จ่าย	58	22.9
<u>ความพอใจในฐานะการเงิน</u>		
ไม่พอใจมาก	7	2.8
ไม่พอใจ	49	19.4
พอใจ	185	73.1
พอใจมาก	12	4.7

ตารางที่ 13 (ต่อ)

สถานภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
<u>การมีอาชีพอื่นหลังจากเกษียณอายุ</u>		
มี	35	13.8
ไม่มี	218	86.2
<u>การมีรายได้พิเศษอื่น</u>		
มี	48	19.4
ไม่มี	205	81.0
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

จากตารางที่ 13 พบว่า ข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่ร้อยละ 42.7 มีรายได้ประมาณ 10,000-20,000 บาทต่อเดือน รองลงมามีรายได้อยู่ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน ซึ่งมีร้อยละ 31.6 มีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไปต่อเดือน มีร้อยละ 17.8 และมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน มีร้อยละ 7.9 ข้าราชการบำนาญร้อยละ 86.2 ไม่มีอาชีพอื่นหลังจากเกษียณอายุราชการ ส่วนมีข้าราชการบำนาญที่ประกอบอาชีพอื่นหลังจากเกษียณอายุราชการแล้วมีเพียงร้อยละ 13.8 ดังนั้นข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่จึงไม่มีรายได้พิเศษอื่นซึ่งมีมากถึงร้อยละ 81 ส่วนข้าราชการบำนาญที่มีรายได้พิเศษมีเพียงร้อยละ 19 สำหรับแหล่งที่มาของรายได้ส่วนใหญ่มาจากรายได้เงินบำนาญซึ่งมีมากถึงร้อยละ 88.1 นอกนั้นรายได้ส่วนใหญ่ได้จากการทำงานด้วยตนเอง จากบุตรหลานที่มอบให้ และจากอื่น ๆ เช่น ดอกเบี้ยธนาคาร, ค่าเช่าทรัพย์สิน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 7.5, 2.8 และ 1.6 ตามลำดับ

เมื่อศึกษาถึงสภาพความเพียงพอในการใช้จ่ายเงินเพื่อดำรงชีวิตพบว่า มีข้าราชการบำนาญเพียงร้อยละ 3.2 เท่านั้นที่มีเงินใช้จ่ายอย่างเหลือเฟือ ในขณะที่ข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่ร้อยละ 73.9 มีเงินแค่เพียงพอใช้จ่ายในการดำรงชีวิตเท่านั้น และยิ่งไปกว่านี้ยังพบว่า ข้าราชการบำนาญที่มีเงินไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายมีมากถึงร้อยละ 22.9 แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า ข้าราชการบำนาญเหล่านี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.1 มีความพอใจในฐานะการเงินของตนเอง ส่วนข้าราชการบำนาญที่ไม่พอใจในฐานะการเงินของตนเองมีร้อยละ 19.4 และไม่พอใจอย่างมากร้อยละ 2.8

1.5 สุขภาพของข้าราชการบำนาญ ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของข้าราชการบำนาญครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สอบถามถึงสุขภาพทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวันของข้าราชการบำนาญ เช่น สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเองดูแลรักษาความสะอาดร่างกายตนเองได้ ดูแลตนเองได้ในยามเจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ เป็นต้น ซึ่งผู้ศึกษาได้เรียงลำดับข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของข้าราชการบำนาญ ตามจำนวนผู้ตอบจากมากไปหาน้อย ดังแสดงไว้ในตารางที่ 14

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของข้าราชการบำนาญ

ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง	253	100.0
2. สามารถดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายได้	250	98.8
3. สามารถดูแลตนเองได้เมื่อยามเจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ	246	97.2
4. สามารถขึ้นลงบันไดได้ด้วยตนเอง	245	96.8
5. สามารถเดินได้เองโดยไม่ต้องมีคนช่วยประคอง	244	96.4
6. สามารถออกนอกบ้านได้ด้วยตนเอง	241	95.3
7. สามารถทำความสะอาดบ้านได้	232	91.7
8. สามารถรับประทานอาหารได้ตามปกติ	229	90.5
9. สามารถทำงานบ้านทั่ว ๆ ไปได้	221	87.4
10. สุขภาพในขณะนั้นแข็งแรงดี	213	84.2
11. นอนหลับได้ตามปกติ	212	83.8
12. สุขภาพโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ดี	202	79.8
13. ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ไม่ต้องไปหาหมอหรือซื้อยารับประทาน	91	36.0
14. ไม่มีโรคประจำตัวเลย	84	33.2
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

จากการจัดลำดับข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของข้าราชการบำนาญในตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 80 มีสุขภาพดี กล่าวคือ สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างปกติโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น เช่น รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ดูแลความสะอาดร่างกาย

ตนเองได้ ดูแลตนเองได้เมื่อยามเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ สามารถเดินขึ้นลงบันไดด้วยตนเองได้ เป็นต้น และข้าราชการบ้านาญร้อยละ 79.8 มีสุขภาพโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ดี แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาคั้งนี้ พบว่ามีข้าราชการบ้านาญจำนวนไม่น้อยที่ต้องไปหาหมอซื้อยามารับประทาน และมีโรคประจำตัวกล่าวคือ มีมากถึงร้อยละ 64.0 และร้อยละ 66.8

สำหรับการให้คะแนนระดับสุขภาพของข้าราชการบ้านาญแต่ละคน ทำโดยการรวมคะแนนจากข้อมูลทุกข้อที่เกี่ยวกับสุขภาพโดยให้คะแนน 1 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบว่า "ใช่" และให้คะแนน "0" สำหรับข้อที่ตอบว่า "ไม่ใช่" ซึ่งข้าราชการบ้านาญแต่ละคนจะมีคะแนนอยู่ในช่องระหว่าง 0-14

จากผลการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับสุขภาพ (\bar{X}) เท่ากับ 11.0 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 1.7 ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้จะแบ่งกลุ่มข้าราชการบ้านาญออกเป็น 3 กลุ่มตามระดับคะแนนสุขภาพของข้าราชการบ้านาญโดยอาศัยเกณฑ์ดังนี้

1. ข้าราชการบ้านาญที่มีระดับสุขภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ข้าราชการบ้านาญที่ได้คะแนนสุขภาพน้อยกว่า $\bar{X}-SD$ หรือน้อยกว่า 9 คะแนน
2. ข้าราชการบ้านาญที่มีระดับสุขภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ข้าราชการบ้านาญที่ได้คะแนนสุขภาพอยู่ในช่วงระหว่าง $\bar{X}-SD$ กับ $\bar{X}+SD$ หรืออยู่ในช่วงระหว่าง 9-13 คะแนน
3. ข้าราชการบ้านาญที่มีระดับสุขภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ข้าราชการบ้านาญที่ได้คะแนนสุขภาพมากกว่า $\bar{X}+SD$ หรือมากกว่า 13 คะแนน

จากผลการจัดระดับสุขภาพของข้าราชการบำนาญตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า ข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่ร้อยละ 68.4 มีระดับสุขภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน กล่าวคือ มีคะแนนสุขภาพอยู่ในช่วง 9-13 คะแนน และมีข้าราชการบำนาญร้อยละ 22.9 ที่มีระดับสุขภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สำหรับข้าราชการบำนาญที่มีระดับสุขภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานเพียงร้อยละ 8.7 เท่านั้น ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 คะแนนระดับสุขภาพของข้าราชการ

ระดับสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	22	8.7
อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	173	68.4
สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	58	22.9
รวม	253	100.0

1.6 สัมพันธภาพภายในครอบครัวของข้าราชการบำนาญ ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสัมพันธภาพภายในครอบครัวครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สอบถามถึงความสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันของสมาชิกในครอบครัว เช่น ความสามัคคีกลมเกลียวกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว การให้ความช่วยเหลือดูแลเมื่อยามมีปัญหาหรือยามเจ็บป่วย เป็นต้น ซึ่งผู้ศึกษาได้เรียงลำดับข้อมูลเกี่ยวกับสัมพันธภาพภายในครอบครัว ตามจำนวนผู้ตอบจากมากไปหาน้อย ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 สัมพันธภาพภายในครอบครัวของข้าราชการบ้านนาญ

ข้อมูลเกี่ยวกับสัมพันธภาพภายในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
1. ทุกคนในบ้านมีความสามัคคีกลมเกลียวกันดี	224	88.5
2. สมาชิกในครอบครัวให้ความช่วยเหลือดูแลในยามมีปัญหาหรือไม่สบาย	214	84.6
3. สมาชิกในครอบครัวให้ความเคารพยกย่อง	207	81.8
4. สมาชิกในครอบครัวไม่ค่อยจะมีเรื่องขัดแย้งกัน	200	79.1
5. สมาชิกในครอบครัวรับประทานอาหารพร้อม ๆ กันเสมอ	131	51.8
6. วัน ๆ แทบจะไม่มีการพุดคุยกันเลย	53	20.9
7. สมาชิกในครอบครัวต่างคนต่างอยู่ไม่ยุ่งเกี่ยวกัน	48	19.0
8. สมาชิกในครอบครัวทำให้เกิดความรู้สึกน้อยใจบ่อยๆ	34	13.4
9. มักจะขัดใจกับสมาชิกในครอบครัวอยู่เสมอ	26	10.3
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

จากการจัดลำดับข้อมูลเกี่ยวกับสัมพันธภาพภายในครอบครัวของข้าราชการบ้านนาญในตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ข้าราชการบ้านนาญส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 75) มีสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว กล่าวคือ ทุกคนในบ้านมีความสามัคคีกลมเกลียวกันดี สมาชิกในครอบครัวให้ความช่วยเหลือดูแลในยามมีปัญหาหรือยามเจ็บป่วย สมาชิกในครอบครัวให้ความเคารพยกย่องตน และไม่ค่อยจะมีเรื่องขัดแย้งกันภายในครอบครัว แต่มีข้าราชการบ้านนาญเพียงบางส่วน (ไม่ถึงร้อยละ 25) ที่มักจะขัดใจกับสมาชิกในครอบครัวเสมอ สมาชิกในครอบครัวทำให้เกิดความรู้สึกน้อยใจบ่อย ๆ ต่างคนต่างอยู่ไม่ยุ่งกันและวัน ๆ แทบไม่มีการพุดคุยกันเลย อย่างไรก็ตามยังพบว่า มีข้าราชการบ้านนาญร้อยละ 51.8 ที่สมาชิกภายในครอบครัวรับประทานอาหารพร้อม ๆ กัน

สำหรับการให้คะแนนสัมพันธภาพภายในครอบครัวของข้าราชการ บำนาญแต่ละคนนั้นทำโดยการรวมคะแนนจากข้อมูลทุกข้อที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพภายในครอบครัว ซึ่งคะแนนแต่ละข้อมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน "1" สำหรับการตอบว่า "ใช่" ในข้อความที่ให้ความรู้สึก "ทางบวก"

และตอบว่า "ไม่ใช่" ในข้อความที่ให้ความรู้สึก "ทางลบ"

ให้คะแนน "0" สำหรับการตอบว่า "ไม่ใช่" ในข้อความที่ให้ความรู้สึก "ทางบวก"

และตอบว่า "ใช่" ในข้อความที่ให้ความรู้สึก "ทางลบ"

คะแนนสัมพันธภาพภายในครอบครัวของข้าราชการบำนาญอยู่ในช่วงระหว่าง 0-9 คะแนน และจากผลการวิเคราะห์พบว่าคะแนนเฉลี่ยของสัมพันธภาพภายในครอบครัว (\bar{X}) เท่ากับ 7.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 1.2 ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะแบ่งกลุ่มข้าราชการบำนาญออกเป็น 3 กลุ่ม ตามช่วงคะแนนความสัมพันธภาพภายในครอบครัวโดยอาศัยเกณฑ์ดังนี้

1. ข้าราชการบำนาญที่มีสัมพันธภาพภายในครอบครัวต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ข้าราชการบำนาญที่ได้คะแนนสัมพันธภาพภายในครอบครัวน้อยกว่า $\bar{X}-SD$ หรือน้อยกว่า 6 คะแนน

2. ข้าราชการบำนาญที่มีสัมพันธภาพภายในครอบครัวอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ข้าราชการบำนาญที่ได้คะแนนสัมพันธภาพภายในครอบครัวอยู่ในช่วงระหว่าง $\bar{X}-SD$ กับ $\bar{X}+SD$ หรืออยู่ในช่วงระหว่าง 6-8 คะแนน

3. ข้าราชการบำนาญที่มีสัมพันธภาพภายในครอบครัวสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ข้าราชการบำนาญที่ได้คะแนนสัมพันธภาพภายในครอบครัวมากกว่า $\bar{X}+SD$ หรือมากกว่า 8 คะแนน

จากผลการจัดระดับสัมพันธภาพภายในครอบครัวของข้าราชการบำนาญ ตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่ร้อยละ 53.8 มีระดับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน กล่าวคือ มีคะแนนความสัมพันธ์ภายในครอบครัวอยู่ในช่วง 6-8 คะแนน และมีข้าราชการร้อยละ 28.9 ที่มีระดับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน นอกนั้นมีระดับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 คะแนนสัมพันธภาพภายในครอบครัว

สัมพันธภาพภายในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	44	17.4
อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	136	53.8
สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	73	28.9
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

1.7 งานอดิเรกของข้าราชการบำนาญ ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับงานอดิเรกของข้าราชการบำนาญนั้น ผู้ศึกษาได้สอบถามเกี่ยวกับงานอดิเรกที่ข้าราชการบำนาญทำในยามว่าง และเรียงลำดับ ข้อมูลเกี่ยวกับการมีงานอดิเรกตามจำนวนผู้ตอบจากมากไปหาน้อย ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 งานอดิเรกของข้าราชการบ้านาญ

งานอดิเรกที่ทำ	จำนวน	ร้อยละ
1. ดูโทรทัศน์	213	84.2
2. อ่านหนังสือ	204	80.6
3. ฟังวิทยุ	185	73.1
4. ปลูกต้นไม้หรือทำสวน	138	54.5
5. เลี้ยงสัตว์	88	34.8
6. เย็บปักถักร้อย	45	17.8
7. เล่นกีฬา	28	11.1
8. เล่นดนตรี	16	6.3
9. ไม่ทำอะไรเลย	6	2.4
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

จากตารางที่ 18 จะเห็นว่า ข้าราชการบ้านาญส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการชมและฟังข่าวสารต่างๆ เช่น ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ และฟังวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 84.2, 80.6 และ 73.1 ตามลำดับ นอกนั้นจากนี้ยังมีข้าราชการบ้านาญจำนวนไม่น้อยที่ใช้เวลาว่างในการปลูกต้นไม้หรือทำสวน และเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 54.5 และ 34.8 ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่า มีข้าราชการบ้านาญเพียงร้อยละ 11.1 เท่านั้นที่ใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬา และร้อยละ 6.3 ใช้เวลาว่างในการเล่นดนตรี แต่อย่างไรก็ตามข้าราชการบ้านาญส่วนใหญ่มีงานอดิเรกทำกันเกือบทุกคน ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 18 ว่า มีข้าราชการบ้านาญเพียงร้อยละ 2.4 เท่านั้น ที่ไม่ทำงานอดิเรก

สำหรับการให้คะแนนการมีงานอดิเรกของข้าราชการแต่ละคน ก็ทำเช่นเดียวกันกับการให้คะแนนระดับสุขภาพ กล่าวคือ รวมคะแนนจากข้อมูลทุกข้อที่เกี่ยวกับการมีงานอดิเรกทำโดยให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับตอบว่า "ทำ" และให้ 0 คะแนนสำหรับผู้ตอบว่า "ไม่ทำ" ซึ่งข้าราชการบ้านาญแต่ละคนจะมีคะแนนอยู่ในช่วงระหว่าง 0-8

จากผลการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่าคะแนนเฉลี่ยของการมีงานอดิเรก (\bar{X}) เท่ากับ 3.6 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 1.9 ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มข้าราชการบ้านาญออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับคะแนนการมีงานอดิเรกทำโดยอาศัยเกณฑ์ดังนี้

1. ข้าราชการบ้านาญที่มีงานอดิเรกทำต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหมายถึง ข้าราชการบ้านาญที่ได้คะแนนการมีงานอดิเรกน้อยกว่า $\bar{X}-SD$ หรือน้อยกว่า 3 คะแนน
2. ข้าราชการบ้านาญที่มีงานอดิเรกทำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ข้าราชการบ้านาญที่ได้คะแนนการมีงานอดิเรกอยู่ในช่วงระหว่าง $\bar{X}-SD$ กับ $\bar{X}+SD$ หรืออยู่ในช่วงระหว่าง 3-5 คะแนน
3. ข้าราชการบ้านาญที่มีงานอดิเรกทำสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานหมายถึง ข้าราชการบ้านาญที่มีคะแนนการมีงานอดิเรกทำมากกว่า $\bar{X} + SD$ หรือมากกว่า 5 คะแนน

จากผลการจัดระดับการมีงานอดิเรกทำในช่วงวัยเกษียณอายุตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น พบว่า ข้าราชการบ้านาญที่มีงานอดิเรกทำต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมีมากถึงร้อยละ 22.1 กล่าวคือ ข้าราชการกลุ่มนี้จะม้งานอดิเรกทำไม่เกิน 2 ประเภท เช่น อาจจะเป็นดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุ แต่ก็มีข้าราชการบ้านาญจำนวนไม่น้อยที่มีงานอดิเรกทำมากกว่า 5 ประเภท หรือสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานอยู่ร้อยละ 10.7 ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 คะแนนการมึ้งงานอดิเรก

การมึ้งงานอดิเรก	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	56	22.1
อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	170	67.2
สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	27	10.7
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

1.8 กิจกรรมในสังคมของข้าราชการบ้านนาญ จากผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการบ้านนาญส่วนใหญ่ร้อยละ 87.7 ได้เข้าร่วมกิจกรรมในสังคมเป็นประจำ และมีข้าราชการบ้านนาญเพียงร้อยละ 12.3 เท่านั้น ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ในสังคม สำหรับข้าราชการบ้านนาญที่เข้าร่วมกิจกรรมในสังคมเป็นประจำจะทำกิจกรรมเพื่อการกุศลต่าง ๆ มากที่สุด กล่าวคือ มีร้อยละ 61.3 รองลงมาได้แก่ การพบปะเพื่อนฝูง ปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ เข้าวัดฟังเทศน์ท่องเที่ยวไปกับเพื่อนฝูง หรือทัวร์ต่าง ๆ เป็นสมาชิกชมรมต่าง ๆ และเป็นอาสาสมัครช่วยงานกุศล ซึ่งมี ร้อยละ 53.4, 47.0, 33.2, 27.3 และ 13.4 ตามลำดับ และมีข้าราชการบ้านนาญเพียงเล็กน้อยที่ทำกิจกรรมโดยการเล่นกีฬาไปกับเพื่อนฝูง เป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมืองเข้ากลุ่มเล่นดนตรี และอื่น ๆ ร้อยละ 3.6, 2.4, 2.0 และ 1.6 ตามลำดับ ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 กิจกรรมที่ข้าราชการบำนาญเข้าร่วมกับผู้อื่นในสังคมเป็นประจำ

กิจกรรมที่กระทำร่วมกับผู้อื่น	จำนวน	ร้อยละ
ทำกิจกรรมเพื่อการกุศลต่าง ๆ	155	61.3
พบปะเพื่อนฝูง	135	53.4
ปฏิบัติธรรม/นั่งสมาธิ/เข้าวัดฟังเทศน์	119	47.0
ท่องเที่ยวไปกับเพื่อนฝูงหรือทัวร์ต่าง ๆ	84	33.2
เป็นสมาชิกชมรมต่าง ๆ	69	27.3
เป็นอาสาสมัครช่วยงานกุศล	34	13.4
เล่นกีฬากับเพื่อนฝูง	9	3.6
เป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมือง	6	2.4
เข้ากลุ่มเล่นดนตรี	5	2.0
อื่น ๆ	4	1.6
ไม่ร่วมกิจกรรมใด ๆ เลย	31	12.3
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

สำหรับการให้คะแนนการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคม ผู้ศึกษาให้คะแนนโดยการรวมคะแนนจากข้อมูลทุกข้อที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมเป็นประจำ ซึ่งในที่นี้จะให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับผู้ที่ตอบว่า "ทำ" และให้ 0 คะแนน สำหรับผู้ที่ตอบว่า "ไม่ทำ" ซึ่งข้าราชการบำนาญแต่ละคนจะมีคะแนนอยู่ในช่วง 0-10 คะแนน

จากผลการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่า คะแนนเฉลี่ยของการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคม (\bar{X}) เท่ากับ 2.3 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 1.8 ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มข้าราชการบำนาญออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับคะแนนการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมโดยอาศัยเกณฑ์ดังนี้

1. ข้าราชการบำนาญที่เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ข้าราชการบำนาญที่ได้คะแนนการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมน้อยกว่า $\bar{X}-SD$ หรือน้อยกว่า 1 คะแนน นั่นคือ 0 คะแนน หรือไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมเลย
2. ข้าราชการบำนาญที่เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ข้าราชการบำนาญที่ได้คะแนนการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมอยู่ในช่วงระหว่าง $\bar{X}-SD$ กับ $\bar{X}+SD$ หรืออยู่ในช่วง 1-4 คะแนน
3. ข้าราชการบำนาญที่เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ข้าราชการบำนาญที่ได้คะแนนการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมมากกว่า $\bar{X}+SD$ หรือมากกว่า 5 คะแนน

จากผลการจัดระดับการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น พบว่าข้าราชการบำนาญที่เข้าร่วมกิจกรรมในสังคมสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หรือเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมเป็นประจำมากกว่า 5 อย่างมีร้อยละ 14.6 แต่ในขณะที่เดียวกันผลการศึกษาก็พบว่าข้าราชการบำนาญร้อยละ 12.3 ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในสังคมเลย ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 คะแนนการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคม

การมีกิจกรรมในสังคม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีกิจกรรมใด ๆ	31	12.3
อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	185	73.2
สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	37	14.6
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

1.9 ความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุ ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สอบถามถึงความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุ โดยสร้างกลุ่มคำถามที่ประกอบด้วยคำถาม 14 ข้อ ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุ

ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
1. มีความพอใจในชีวิตปัจจุบัน	172	86.4
2. มีโอกาสได้กระทำความดีหรือสิ่งที่เป็นที่ประจักษ์หลังเกษียณอายุแล้ว	160	80.4
3. มีความรู้สึกว่าสบายใจกว่าสมัยก่อนที่จะเกษียณอายุ	155	77.9
4. มีความรู้สึกประสบความสำเร็จในชีวิตหลัง	152	76.4
5. มีความรู้สึกทุกสิ่งทุกอย่างดูเหมือนจะดีขึ้นหลังจากเกษียณอายุ	132	66.3

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
6. มีความรู้สึกจิตใจหดหู่	20	10.1
7. มีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีใครสนใจตน	22	11.1
8. สิ่งต่าง ๆ ที่กระทำอยู่ในขณะนี้ เป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	27	13.6
9. ไม่เคยสมหวังในสิ่งที่ต้องการเลย	27	13.6
10. มีความคิดว่าในชีวิตที่ผ่านมาได้ตัดสินใจผิดพลาดหลายอย่าง	28	14.1
11. มีความคิดว่าคนชราไม่มีคุณค่าต่อสังคม	33	16.6
12. มีความรู้สึกว่าควรจะมีความสุขมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้	74	37.2
13. มีความรู้สึกว่าเหนื่อยง่าย	113	56.8
14. มีการวางแผนที่จะกระทำการต่าง ๆ ในเดือนหน้า	64	32.2
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่าข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.4) มีความพอใจในชีวิตปัจจุบัน นอกจากนี้ยังพบว่า มีข้าราชการบำนาญจำนวนมากที่ได้มีโอกาสกระทำความดี หรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์หลังเกษียณอายุแล้ว มีความรู้สึกสบายใจว่าสมัยก่อนเกษียณอายุ ประสบความสำเร็จในชีวิตแล้ว และมีความรู้สึกว่าทุกสิ่งทุกอย่างดูเหมือนจะดีขึ้น หลังจากเกษียณอายุซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.4, 77.9, 76.4 และ 66.3 ตามลำดับ และจากข้อความที่ให้ ความรู้สึกในทางลบ พบว่ามีข้าราชการบำนาญไม่ถึงร้อยละ 17 ที่มีความรู้สึกจิตใจหดหู่ไม่มีใครสนใจ มีความรู้สึกว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ทำอยู่ในขณะนี้ น่าเบื่อ ไม่เคย

สมหวังในสิ่งที่ต้องการในชีวิตที่ผ่านมาได้ตัดสินใจผิดพลาดหลายอย่าง และมีความคิดว่าคนชราไม่มีคุณค่าต่อสังคมนั้นแสดงว่า ข้าราชการบำนาญส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 83 ที่มีความรู้สึกที่ดีหลังเกษียณอายุอย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า มีข้าราชการบำนาญร้อยละ 37.2 มีความรู้สึกว่าตนควรจะมีความสุขมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ และมีข้าราชการบำนาญร้อยละ 56.8 ที่รู้สึกเหนื่อยง่าย

สำหรับการให้คะแนนข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญแต่ละคนนั้นทำโดยการรวมคะแนนจากข้อมูลทุกข้อที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งคะแนนแต่ละข้อมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน "1" สำหรับการตอบว่า "ใช่" ในข้อความที่ให้ความรู้สึก "ทางบวก"

และตอบว่า "ไม่ใช่" ในข้อความที่ให้ความรู้สึก "ทางลบ"

ให้คะแนน "0" สำหรับการตอบว่า "ไม่ใช่" ในข้อความที่ให้ความรู้สึก "ทางบวก"

และตอบว่า "ใช่" ในข้อความที่ให้ความรู้สึก "ทางลบ"

คะแนนความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุของข้าราชการบำนาญ จะอยู่ในช่วง ระหว่าง 0-14 คะแนน และผลจากการวิเคราะห์ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ (\bar{X}) เท่ากับ 10.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 2.0 ซึ่งในการศึกษารั้งนี้จะแบ่งกลุ่มข้าราชการบำนาญออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับคะแนนความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุของข้าราชการบำนาญ โดยอาศัยเกณฑ์ดังนี้

1. ข้าราชการบำนาญที่มีความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหมายถึง ข้าราชการบำนาญที่ได้คะแนนความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุน้อยกว่า $\bar{X}-SD$ หรือน้อยกว่า 8 คะแนน

2. ข้าราชการบำนาญที่มีความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหมายถึง ข้าราชการบำนาญที่ได้คะแนนความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุอยู่ในช่วง $\bar{X}-SD$ กับ $\bar{X}+SD$ หรืออยู่ในช่วง 8-12 คะแนน

3. ข้าราชการบำนาญที่มีความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุ สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานหมายถึง ข้าราชการบำนาญที่ได้คะแนนความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุมากกว่า $\bar{X}+SD$ หรือมากกว่า 12 คะแนน

จากผลการจัดระดับความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าข้าราชการบำนาญร้อยละ 17.8 มีระดับความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และมีข้าราชการบำนาญที่มีระดับความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 11.9 ดังได้แสดงในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 คะแนนความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุ

ความพึงพอใจในชีวิตหลังเกษียณอายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	30	11.8
อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	178	70.4
สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	45	17.8
ผู้ตอบทั้งหมด	253	100.0

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมุติฐานในการศึกษา

จากสมมุติฐานในการศึกษา เรื่อง "ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ" ซึ่งมีด้วยกัน 9 ข้อดังนี้

1. สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ
2. ความพึงพอใจในสถานภาพการเงินของตนเองมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ
3. สภาพสุขภาพของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ
4. สัมพันธภาพภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ
5. การมีงานอดิเรกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ
6. การมีกิจกรรมในสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ
7. การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ
8. ระยะเวลาภายหลังเกษียณอายุราชการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ
9. ตำแหน่งหน้าที่ก่อนเกษียณอายุราชการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ

จากสมมุติฐานในการศึกษาทั้ง 9 ข้อนี้ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญกับตัวแปรอิสระต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ สถานภาพสมรสความ

พึงพอใจในสถานภาพการเงินของตน, สภาพสุขภาพของตนเอง, สัมพันธภาพในครอบครัว, การมีงานอดิเรก, การมีกิจกรรมในสังคม, การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ ระยะเวลาภายหลังเกษียณอายุราชการ และตำแหน่งหน้าที่ก่อนเกษียณอายุราชการ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ Chi-Square ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ในกรณีที่ตัวแปรอิสระนั้นมีระดับการวัดเป็นแบบกลุ่ม (Nominal Scale) และทดสอบสหสัมพันธ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ Multiple Regression ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ในกรณีที่ตัวแปรอิสระนั้นมีระดับการวัดเป็นแบบช่วง (Interval Scale) ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

1. การทดสอบ Chi-Square Test

จากข้อมูลที่ได้พบว่าตัวแปรอิสระที่มีระดับการวัดเป็นแบบกลุ่ม (Nominal Scale) ได้แก่ สถานภาพสมรส ซึ่งในที่นี้ผู้ศึกษาได้จัดเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มโสด สมรสอยู่ด้วยกัน และหย่าหรือแยกกันอยู่ และนอกจากนี้ยังมีความพึงพอใจในฐานะการเงิน ซึ่งผู้ศึกษาได้จัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความพึงพอใจในฐานะการเงินกับกลุ่มที่ไม่มีความพึงพอใจในฐานะการเงินส่วนตัวแปรตามนั้นได้แก่ ความพึงใจในชีวิตของข้าราชการบ้านานานั้น ผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มข้าราชการบ้านานาออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ คือ กลุ่มที่มีความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน กลุ่มที่มีความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานและกลุ่มที่มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

1.1 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบ้านานา

จากตาราง 16 จะเห็นว่า ข้าราชการบ้านานาที่เป็นโสดหรือหย่า/หย่า/แยกกันอยู่ที่มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานมีเพียงร้อยละ 13.5 และ 16.2 ตามลำดับ ในขณะที่ข้าราชการบ้านานาที่สมรสและอยู่ด้วย

กันมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานถึงร้อยละ 20.3 นอกจากนี้ยังพบว่า ข้าราชการบำนาญที่เป็นโสดที่มีความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน มีมากถึงร้อยละ 19.2 แต่อย่างไรก็ตาม ข้าราชการบำนาญไม่ว่าจะมีสถานภาพสมรสใดก็ตาม ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชีวิตอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มข้าราชการบำนาญที่มีสถานภาพสมรส หม้าย หรือหย่า หรือแยกกันอยู่

ตารางที่ 24 ระดับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	ระดับความพึงพอใจในชีวิต			รวม
	ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	
โสด	10 (19.2)	35 (67.3)	7 (13.5)	52 (20.6)
สมรสและอยู่ด้วยกัน	16 (12.0)	90 (67.7)	27 (20.3)	133 (52.6)
หม้าย/แยก/แยกกันอยู่	4 (5.9)	53 (77.9)	11 (16.2)	68 (26.9)
รวม	30 (11.9)	178 (70.4)	45 (17.8)	253 (100.0)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือร้อยละของจำนวนรวมในแต่ละแถว

$$X^2 = 6.315 \quad df = 4 \quad \alpha = < 0.05 \quad (.1768) \quad X^2 \text{ จากตาราง} = 9.488$$

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญของข้าราชการที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน โดยใช้ chi-square test พบว่า ข้าราชการบำนาญที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน จะมีความพึงพอใจในชีวิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (ค่า $\alpha = .1768$ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าสถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ

1.2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในสถานะการเงินของต้นกับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ

จากตาราง 17 พบว่า ข้าราชการบำนาญที่มีความพึงพอใจในสถานภาพทางการเงินของตนเองจะมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่ามาตรฐานร้อยละ 19.8 ในขณะที่มีข้าราชการบำนาญที่ไม่มีความพึงพอใจในสถานภาพทางการเงินของตนเองเพียงร้อยละ 10.7 เท่านั้น ที่มีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และยิ่งไปกว่านั้นจะเห็นได้ว่าข้าราชการบำนาญที่ไม่มีความพึงพอใจในสถานภาพทางการเงินของตนเองร้อยละ 26.8 มีความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งในทางตรงกันข้ามจะพบว่า มีข้าราชการบำนาญที่มีความพอใจในสถานภาพการเงินของตนเองเพียงร้อยละ 7.6 เท่านั้น ที่มีความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่ามาตรฐาน

ตาราง 25 ระดับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ จำแนกตามความพึงพอใจในสถานการเงิน

ความพึงพอใจใน สถานภาพทางการเงิน	ระดับความพึงพอใจในชีวิต			รวม
	ต่ำกว่าเกณฑ์ มาตรฐาน	อยู่ในเกณฑ์ มาตรฐาน	สูงกว่าเกณฑ์ มาตรฐาน	
ไม่พึงพอใจ	15 (26.8)	35 (62.5)	6 (10.7)	56 (22.1)
พึงพอใจ	15 (7.6)	143 (72.6)	39 (19.8)	197 (77.9)
รวม	30 (11.9)	178 (70.4)	45 (17.8)	253 (100.0)

หมายเหตุ $X^2 = 16.1691$ $df = 2$ $\alpha = < 0.05$ (.0003) X^2
จากตาราง = 5.991

และจากการทดสอบสมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้พบว่าข้าราชการที่มีความพึงพอใจในสถานภาพการเงินต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ($\alpha = .0003$) หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าความพึงพอใจในสถานภาพการเงินมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบ้านนาญ

2. การทดสอบสหสัมพันธ์

ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามที่มีระดับการวัดเป็นช่วง (Interval Scale) นั้น ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์ Multiple Regression

ตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ Multiple Regression มีดังนี้ คือ

ตารางที่ 26 ตัวแปรที่ใช้ศึกษาและสัญลักษณ์ที่ใช้แทน

ตัวแปร	สัญลักษณ์ที่ใช้แทน
ตัวแปรตาม	
- ความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบ้านนาญ	Y
ตัวแปรอิสระ	
- การรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ	X ₁
- สัมพันธภาพภายในครอบครัว	X ₂
- การมีงานอดิเรก	X ₃
- การมีกิจกรรมในสังคม	X ₄
- การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ	X ₅
- ระยะเวลาภายหลังเกษียณอายุ	X ₆
- ตำแหน่งหน้าที่ก่อนเกษียณอายุ	X ₇

ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุนั้น พหุรีแมน และคณะกล่าวว่า ถ้าตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ถดถอยพหุมีความสัมพันธ์แต่ละคู่สูง ($r > .700$) จะทำให้สัมประสิทธิ์ถดถอยมีความคลาดเคลื่อนสูง ซึ่งจะทำให้ขาดความแม่นยำในการทำนาย แต่จากการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ในตาราง 27 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันไม่สูงพอที่จะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากการทำนาย ($r < .700$) ดังนั้นจึงนำตัวแปรที่ระบุไว้ในตาราง 27 ทั้งหมดเข้าสู่การวิเคราะห์ถดถอยต่อไปได้

ตาราง 27 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7
Y	.406	.467	.338	.243	.019	-.110	.086
X_1	1.000	.407	.257	.094	-.048	-.183	-.055
X_2		1.000	.353	.208	-.011	-.042	.032
X_3			1.000	.521	.232	-.029	.090
X_4				1.000	.315	-.155	.181
X_5					1.000	-.082	.138
X_6						1.000	.047
X_7							1.000

จากตารางที่ 27 จะเห็นว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันต่ำ ยกเว้นตัวแปรการมีงานอดิเรก (X_3) กับการมีกิจกรรมในสังคม (X_4) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสูงกว่าตัวแปรอื่นๆ ($r = .521$) ส่วนตัวแปรตาม

หรือความพึงพอใจในชีวิต (Y) มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_2) มากที่สุด ($r=.467$) รองลงมาได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (X_1) การมีงานอดิเรก (X_3) การมีกิจกรรมในสังคม (X_4) และการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ (X_5) ตำแหน่งหน้าที่ก่อนเกษียณอายุ (X_6) และการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ (X_7) ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระดังกล่าว เป็นความสัมพันธ์ที่ยังไม่ได้ควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ดังนั้นจึงยังไม่อาจสรุปตามที่ปรากฏในตารางข้างต้นได้

ผลการวิเคราะห์ Multiple Regression โดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปรเข้าไปในสมการ Regression และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัว กับตัวแปรตามภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ แล้ว พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ได้แก่ สัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_2) และการรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพของตนเอง (X_1) ซึ่งมีค่า Sig. T เท่ากับ .000 ส่วนการมีงานอดิเรก (X_3) นั้นมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (ค่า Sig. T เท่ากับ .0455) และผลจากการศึกษายังพบว่า สัมพันธภาพภายในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญมากที่สุด ($B_1 = .3043$) รองลงมาได้แก่ การรับรู้สุขภาพของตนเอง ($B_2 = .2357$) และการมีงานอดิเรก ($B_3 = .1280$) ส่วนตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญน้อยมาก

จากการพิจารณาค่าและเครื่องหมายของสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (B_i) และค่ามีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. T) ในตาราง 20 แสดงให้เห็นว่าสัมพันธภาพภายในครอบครัว ระดับสุขภาพของตนเอง และการมีงานอดิเรกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ข้าราชการบำนาญ

ที่มีสัมพันธภาพภายในครอบครัวดี มีการรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพดีหรือมีงานอดิเรก
 ทำมาก จะมีความพึงพอใจในชีวิตสูง ส่วนข้าราชการบำนาญที่มีสัมพันธภาพใน
 ครอบครัวไม่ดี มีการรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพไม่ดี มีงานอดิเรกน้อยหรือไม่มีเลย
 จะมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ สำหรับตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากนี้ ซึ่ง
 ได้แก่ การมีกิจกรรมในสังคม (X_1) ตำแหน่งหน้าที่ก่อนเกษียณอายุ (X_2)
 ระยะเวลาภายหลังเกษียณอายุ (PERIOD) และการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
 อายุ (X_3) นั้น พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตอย่างมีนัย
 สำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าหากพิจารณา
 เฉพาะค่าและเครื่องหมายของสัมประสิทธิ์ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ
 กับตัวแปรตาม (B_1) จะพบว่า การมีกิจกรรมในสังคมและตำแหน่งหน้าที่ก่อน
 เกษียณอายุ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการ
 บำนาญ (ค่า B_1 เท่ากับ .0822 และ .0692 ตามลำดับ) กล่าวคือ
 ข้าราชการบำนาญที่มีกิจกรรมในสังคมมากมีตำแหน่งหน้าที่ก่อนเกษียณอายุสูง
 จะมีความพึงพอใจในชีวิตมาก ส่วนข้าราชการบำนาญที่มีกิจกรรมในสังคมน้อย
 มีตำแหน่งหน้าที่ก่อนเกษียณอายุต่ำจะมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ แต่ในทางตรง
 กันข้ามผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาภายหลังเกษียณอายุ (X_4) และการ
 เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความพึงพอใจใน
 ชีวิตของข้าราชการบำนาญ (ค่า B_1 เท่ากับ -.0437 และ -.0349
 ตามลำดับ) กล่าวคือ ข้าราชการบำนาญที่เกษียณอายุมานาน หรือข้าราชการ
 บำนาญที่มีการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุมาก จะมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ ใน
 ขณะที่ข้าราชการบำนาญที่เพิ่งจะเกษียณอายุ หรือมีการเตรียมตัวก่อนเกษียณ
 อายุน้อย จะมีความพึงพอใจในชีวิตสูง

ตารางที่ 28 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)
ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อความ
พึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ

ตัวแปร	b_i	B_i	SE of B	T	Sig.T
1. การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ ราชการ (X_6)	-.0513	-.0349	.0836	-.614	.5399
2. สัมพันธภาพภายในครอบครัว (X_2)	.4342	.3043	.0868	5.002	.0000
3. ระยะเวลาภายหลังเกษียณอายุ (X_3)	-.0242	-.0437	.0304	-.794	.4280
4. ตำแหน่งหน้าที่ก่อนเกษียณอายุ (X_7)	.1231	.0692	.0968	1.271	.2049
5. การมีกิจกรรมในสังคม (X_4)	.1286	.0822	.1025	1.254	.2109
6. การรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (X_1)	.2742	.2357	.0699	3.920	.0001
7. การมีงานอดิเรก (X_5)	.2254	.1280	.1172	1.924	.0455
ค่าคงที่		2.6130		2.457	.0147
R= .5577 R ² = .3110 R ² adj= .2913 SEE= 2.305 F= 15.799 Sig.F= 0.00					

การศึกษาครั้งนี้ยังทำให้ทราบว่า เมื่อนำตัวแปรอิสระทุกตัวในกรอบแนวความคิดมาอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามพร้อม ๆ กัน เพื่อดูว่าตัวแปรอิสระเหล่านั้นจะมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญอย่างไร จะพบว่า ตัวแปรอิสระเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากพอสมควร ($R = .5577$) และตัวแปรอิสระเหล่านี้สามารถอธิบายความผันแปรของความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญได้ 29.13% ($R^2_{adj} = .2913$) และจากการทดสอบค่าสถิติ F ยังพบว่า ตัวแปรอิสระต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% (Sig F = .000)

จากผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ความพึงพอใจในสถานการณ์การเงินของตน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาครั้งนี้

2. สัมพันธภาพภายในครอบครัว การรับรู้สุขภาพของตนเอง และการมีงานอดิเรกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาครั้งนี้

3. ไม่สามารถสรุปได้ว่าสถานการณ์การสมรส การมีกิจกรรมในสังคม และตำแหน่งหน้าที่ก่อนเกษียณอายุมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้

4. ระยะเวลาภายหลังเกษียณอายุ และการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการบำนาญ ซึ่งผลจากการทดสอบยังไม่ปรากฏว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย